

kans op blijvend effect dan een nieuwe massale vorm van verkondiging. Bovendien konden predikanten daar zelf aan meewerken en waren ze niet afhankelijk van een begaafd spreker als Moody.

De ervaring van Brighton was intensief geweest en veel conferentiegangers hadden een innerlijke verandering ondergaan, die voldeed aan een verlangen naar vreugde. De Nederlandse delegatie was omvangrijk en invloedrijk genoeg om in het eigen land de inzichten te verspreiden. Daar had men Pearsall Smith niet bij nodig, omdat die meer de principes doorgaf dan zelf een onmisbare stimulans was.

Ondanks het enthousiasme waarmee de delegatie in Nederland terugkeerde doofde het vuur van de beweging uit op een paar vonkjes na die oversprongen naar de twintigste eeuw. Hoe kon dat gebeuren? Het eerste struikelblok was dat de beweging niet kon teruggrijpen op eerdere soortgelijke opwekkingen. Engeland had een reeks voorlopers van de Brightonconferentie die voor continuïteit zorgden. De Nederlanders stond geen duidelijk doel voor ogen. Daarom werd er ook geen nationale organisatie opgebouwd. De lokale meetings functioneerden meer als herleving dan als verbreiding van de Brightonervaring. Bovendien werd de toch al kleinschalige groep over het land verstrooid. Gebrek aan een traditie die de persoonlijke heiligmaking bereikbaar achtte, zoals Engeland die had in het methodisme, onthield de beweging een grote groep potentiële supporters. De groep bleef daarom te klein en te los georganiseerd om de ernstige meningsverschillen op te vangen. Toen de kernpunten van de leer in opspraak kwamen doordat de val van Pearsall Smith het geloof in een permanente staat van vreugde weersprak en de aanval op de uitverkiezingsleer door Huet aan 'Brighton' werd gekoppeld, namen de orthodoxe leidslieden afscheid. De nadruk op de reikwijdte van de menselijke wil versmalde de beweging tot enkele evangelische predikanten die ver af stonden van de hoofdstroom. In elke fase van de korte geschiedenis van de beweging in Nederland bleven predikanten de leiding houden zonder dat het kerkvolk ingeschakeld werd. De ervaring van bevrijding van een gevoel van machteloosheid en terneergeslagenheid die de conferentiegangers hadden ondergaan en die tot spontaan georganiseerde samenkomsten leidde, was moeilijk in woorden over te brengen. Nadat het effect van die ervaring in de hoofdpersonen was weggeëbd, verdween ook de motivatie voor de bijeenkomsten en daarmee de beweging.